

OST PROSVJETA KULTURA

LIKOVNI ŽIVOT

DINAMIČNI PRODOR

Uz prvu izložbu grupe »Mart«

Oni, koji su na prvoj izložbi martovaca očekivali stilsku uniformiranost, monotonu likovnu korsku recitaciju, ostali su podjednako razočarani kao i oni, koji su očekivali, da će sedamnaestorica iz »Marta« promijeniti preko noći svoju likovnu fizionomiju i tako »iznenaditi« publiku. U tom smislu na ovoj izložbi nema iznenađenja. Svakog autora točno prepoznajemo, svaki izlagač čvrsto je ostao na terenu vlastite problematike, i budući da sedamnaestoricu ne obavezuju nikakvi zajednički, dogmatski stavovi, ni kod jednog izlagača ne nalazimo koncesije na račun grupnog programa.

Sto nam zapravo govore i imaju kazati martovci? U prvom redu to, da su na tom putu prema likovnoj sintezi našeg vremena i kod nas prijedeni stanoviti miljkazi, da pojava nefiguracije ne mora biti vezana ni uz kavku modu i snobizam; ali da ni figuracija nije više figuracija u smislu anegdota, i sti.

od njegove dosadašnje prakse i u koja je prenio autor onaj dio kleeovskog nasljedstva, koji se odnosi na poetizaciju slikarske materije.

Krsto Hegedušić izložio je polemičke »Zle ljude«, koji su svojedobno bili proskribirani u Erlangenu. Potresni dokument. Drugo platno, »Srijeda«, odvaja se po svom postupku od »Zlih ljudi«; iste plohe povezane su međusobno vrlo rafinirano grafičnim. Poetiziranje teme, unosenje »nadrealističkih« elemenata, tendencija pročišćavanje palete i plošnog rješavanja površine ostaju i nadalje glavne značajke Hegedušićeva slikarstva posljednjih godina. U tom pravcu »Srijeda« predstavlja djelo antologijskog karaktera.

Željko Hegedušić izložio je nekoliko grafika izvanredne čistote. Dinamična horizontalna kompozicija u »Rive Gauche« i »Igrama« otkriva nam grafičara rijetke prodornosti i jasne individualnosti.

K. Hegedušić:

Srijeda

Z. Prica:

Savijski željezo

da je sukob figurativno — sfigurativno često umjetno postavljen i nepotrebno izotkravan. Nisu li ipak formule suvremenog likovnog izraza, tolerancije i koegzistencije figurativnog i nefigurativnog prelabe da povežu ovu sedamnaestoricu s tako različitim likovnim konceptima? U ovom prvom, dinamičnom naletu, izgleda, da nisu, jer je naša likovna situacija još uvijek nemirna i nesredena, i u ovom času stvarno se postavlja pitanje povezivanja svih napora, da se suvremenom likovnom konceptu dade puno građansko pravo. Ali i u tim uvjetima osjeća se u grupi izvjesni nedostatak kohezije, koja bi na dalje vrijeme povezala ovu sedamnaestoricu, koji su se već na prvoj grupnoj izložbi našli na raskršću. Ali ta eventualna pregrupacija nije ovog časa do mjere bitna, da bi trebalo zapostaviti realni radni program grupe. I u tom smislu treba ocijeniti njihove zajedničke napore.

Posljednjih nekoliko godina insistira Boris Dogan na kleeovskim pozicijama. Ali na ovoj izložbi susrećemo već platna, koja se odvajaju

IVO KALINA, kao što se i moglo očekivati, prebašio se u apstraktnu poziciju. Teko je još odrediti krajnji domet ove negurativne faze, ali svakako su nam bliže čvrste i konstruktivne one dvije mrtve prirode iz g. 1938., koje je autor izložio na ovoj izložbi. Ipak uspijeva shematičnosti desena i statičnosti forme sugestivno djeluje »Kompozicija u muzičastom«.

ALBERT KINERT, reducirajući sve konzekventnije isbulu danas je koncentriran isključivo na poetizaciju pikturalne materije. Njegov kontinuirani razvoj morao ga je nužno dovesti do »Modrosive biografije« i »Očiju neba«, djela neobične rafiniranosti, svježih po inventivnosti i uvjerljivih u svojoj poetskoj snazi.

EDO KOVAČEVIĆ zastupljen je s nekoliko nepretencioznih putnih bilježaka iz Venecije. »Traghetto u. noć« stoji prilično čvrsto na liniji njegovih nedavnih izvanrednih mrtvih priroda, nedvosmisleno akcentuirajući probleme, koji u posljednje vrijeme zaokupljaju ovog senzibilnog slikara.

FERDINAND KULMER na samom početku svoje astatističke faze nije nas do te mjere emotivno angažirao, kao rani-

je. Agresivne oštre forme, koje se repetiraju u nekoliko planova, s izvjesnim, vjerojatno namjernim sirovostima u boji, ostavljaju dojam kabineatskog postupka. Kao rezultat izdajava se izvanredna »šmida« slika s većom rafiniranošću.

VASKO LIPOVAC već na samom početku predstavio se kao autor s jakim personalnošću. Njegove poetične figure u čistim i napuštenim prostorima izgubile su direktnu vezu s anegdotom i njemu treba samo jedan korak do nefiguracije.

Dinamičan i prodoran EDO MURTIĆ zastupljen je s nekoliko platna ranijeg datuma, koja su još uvijek podložna »klasičnoj« kompoziciji poveznica čitavog prostora. Ovogodišnja platna znatno su slobodnija u kompoziciji (»Bijela podloga«) i raskošnija u paleti (»Kodjen«).

Sime Perić predstavio se s prilično homogenim ciklusom. Njegove kompozicije s tašističkim fondom vezuju se u centralnom dijelu grafičkim potezom. Među nefigurativcima javlja se Perić kao autor sve određenije fizionomije.

Ordan Petković nalazi se između bogate i tople braqueovske palete (Mrtva priroda) i kleeovske poetizacije (»Sela u Makedoniji«). Ova mladi slikar, uz Lipovca, izdajava se više vidljivije u našoj najmlađoj slikarskoj generaciji.

Zlatko Priga izložio je niz platna iz svog samoborskog ciklusa. Stilski jasan i dosljedan, smion i iznenađujući u kompoziciji, Priga sve više senzibilizira svoju paletu (»Mrtva priroda« i »Jabuke na crnom stolu«). Danas se već s priličnom jasnošću može sagledati daljnji put Zlatka Price, jednog od najpersonalnijih slikara ovog

našeg poratnog decenija.

Približavanje Nikole Rejsera tašizmu, koje je bilo sve evidentnije u posljednje vrijeme, ostvareno je u »Plavoj kompoziciji«. Reiser je definitivno »rastrgao« svoju kompoziciju i sentimentalne veze s figuracijom. Time je potpuno oslobodio svoju bogatu paletu.

Jakov Smokvina predstavio se nepretenciozno sa dva manja ulja, koja svojom diskretnom kromatikom i nenametljivom kompozicijom djeluju kao ugodno iznenađenje.

Vilim Svečanić izložio je jedno fauvističko ulje (»Petrica«) i nekoliko grafika, među kojima se izdajava rafinirana »Grafika III.« Svečanićeve grafike djeluju sugestivno svojom oslobodnom linijom i u njima uvijek nalazimo ljudsku podlogu iz koje su izrasle.

Ivan Svrtasek prilično je stilski homogen. Kao mladi autor možda je previše zatvoren u uskom svijetu svoje poetične vizije. Njegovi grafički listovi nisu bez individualnosti, ali im možda nedostaje onaj elan, tako karakterističan za ostale mlade autore na ovoj izložbi.

I na kraju Kamilo Tompa, koji možda nikad ranije nije bio tako rafiniran. Njegovi tuševi — akvareli, u kojima se osjeća veza s »tradicijom« i blizina pornocine, zaista bi se mogli nazvati likovno oformljenim lirskim pjesmama. Rijetko kada nam je taj autor bio bliži.

J. DEPOLO